

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 22/2006 rd**

Regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och ersättning för arbetsgivarkostnader

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2006 en proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och ersättning för arbetsgivarkostnader (RP 112/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Leila Kostiaainen och regeringssekreterare Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Tarja Kröger, arbetsministeriet
- jämställdhetsombudsman Päivi Romanov
- minoritetsombudsman Mikko Puumalainen
- jurist Johanna Aholainen, Folkpensionsanstalten
- sekreterare Jussi Aaltonen, mans- och medie-sektionen vid delegationen för jämlikhetsärenden
- socialpolitisk expert Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

- social- och hälsovårdspolitisk ombudsman Mervi Flinkman, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- jurist Jarmo Pätäri, Akava rf
- expert, JK Johan Åström, Finlands näringsliv rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf
- generalsekreterare Tanja Auvinen, Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS rf
- tf. generalsekreterare Kirsti Suoranta, Unionen, Kvinnosaksförbundet i Finland rf
- ordförande Pia Leppänen och kontaktperson för Helsingfors Charlotta Niemistö, Barnfamiljernas Intresseorganisation rf
- styrelseordförande Hannele Davidsson och ombudsman Anu Uhtio, Adoptivfamiljer rf
- verkställande direktör Tarja Jönkkäri, Kankaanpään matkatoimisto Oy - Satalomat - CTG
- utredningsman, vicehäradshövding Kirsti Palanko-Laaka
- utredningsman Janne Metsämäki.

Dessutom har ett skriftligt utlåtande lämnats av Sexuellt likaberättigande SETA rf, barnombudsmannen och Finlands Flerlingsfamiljer r.f..

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att moderskapspenningen höjs för de 56 första vardagarna och att faderns föräldrapenning och faderskapspenning för fadersmånad höjs för de 50 första vardagar för vilka föräldrapenningen betalas till fadern. Den semesterkostnadsersättning som betalas till arbetsgivaren föreslås också bli höjd. Förutom att ersättningen i genomsnitt täcker den bruttolön som betalas till arbetstägaren för semestern, ska den även täcka de genomsnittliga lagstadgade socialförsäkringsavgifterna.

Fadersmånaden, som består av faderns föräldrapenningsperiod och av den faderskapspenningsperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningsperioden, ska för närvarande tas ut di-

rekt efter föräldrapenningsperioden. För att öka fädernas bruk av föräldraledigheten föreslås det att fadern ska kunna ta ut en del av föräldrapenningsperioden vid en senare tidpunkt.

Minimilängden för adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod föreslås bli förlängd från de nuvarande 180 dagarna till 200 dagar. En försäkrad som inte är barnets förälder ska vara berättigad till föräldrapenning för ett barn som föds eller adopteras inom ett registrerat partnerskap.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Målen med propositionen är att förbättra ersätningarna för de kostnader som familjeledigheterna orsakar arbetsgivarna och att minska den ekonomiska belastning dessa kostnader kan medföra för enskilda arbetsgivare, jämna ut kostnadsskillnaderna mellan mans- och kvinnodominerade branscher samt uppmuntra pappor att utnyttja sin rätt till familjeledighet. Avsikten är att arbetsgivarna ska få bättre möjligheter att anställa ordinarie personal och minska på visstidsanställningarna bland unga kvinnor.

I sitt betänkande om revideringen av jämställdhetslagen (AjUB 3/2005 rd) påtalade utskottet den ojämna fördelningen av kostnaderna för familjeledighet och föreslog ett uttalande att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar. Samtidigt ålades regeringen att följa upp hur tidsbegränsade anställningar berör kvinnor och män i åldern för familjebildning och utreda hur avbrotten i anställningarna och den anknytande osäkerheten kan

reduceras i unga vuxnas liv. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att den nu aktuella propositionen syftar till att jämna ut kostnaderna för familjeledigheterna mellan arbetsgivarna genom att ge arbetsgivarna bättre möjligheter till ersättning för de kostnader som familjeledigheterna medför. Detta önskas leda till en minskad användning av visstidsanställningar.

I utredningsarbetet kring visstidsanställningar har det kunnat konstateras att utnyttjande av familjeledighet och kostnaderna för den står i samband med det faktum att visstidsanställningar är vanliga bland unga kvinnor i barnafödande ålder. Det är svårt att förutse hur den föreslagna reformen kommer att inverka på användningen av visstidsanställningar. I fråga om visstidsanställningar varierar praxis beroende på bransch. Speciellt svårt har det varit att påverka kommunerna. Reformen kan inverka positivt på praxis inom statsförvaltningen, universiteten och forskningsinstitutionerna samt på situationen bland de högre tjänstemännen inom industrin. Användningen av familjeledighet är emellertid beroende av många slags realiteter i arbetslivet. Det är kanske så att familjeledigheten utnyttjas mest av kvinnor vars arbetsuppgifter är inne-

hållsfattiga eller belastande eller inte erbjuder möjligheter till karriärutveckling. Det spelar också en roll hur modern förhåller sig till att överlåta vården av barnet på fadern.

Utskottet anser att målen med propositionen är viktiga. De föreslagna ändringarna ger kvinnorna bättre villkor på arbetsmarknaden och gör det lättare att samordna arbete och familjeliv. En höjd moderskapspenning innebär att moderns arbetsgivare får högre ersättningar samtidigt som jämlikheten mellan kvinnorna stärks. En förhöjd dagpenning betalas till modern om hon inte har ett giltigt anställningsförhållande t.ex. på grund av korttidsanställningar eller om hon arbetar inom en bransch där kollektivavtalet inte innehåller någon skyldighet för arbetsgivaren att betala lön under moderskapsledigheten. Den förhöjda ersättningen önskas också leda till att skyldigheten att betala ut lön under moderskapsledigheten skrivs in i alla kollektivavtal.

Arbetsgivarna inom kvinnodominerade branscher får det också lättare då semesterersättningen till arbetsgivarna täcker de lagstadgade arbetsgivaravgifterna. Möjligheten till en mer flexibel användning av pappamånaden är en värdefull reform som bidrar till ett gemensamt ansvar för föräldrarna att fostra barnet.

Inom ramen för familjeledighetsreformen antog riksdagen våren 2006 ändringar i arbetsavtalslagen och sjömanslagen. Då utvidgades rätten till vårdledighet för adoptivföräldrar, frånvarande föräldrars rätt till tillfällig vårdledighet och rätten till partiell vårdledighet för föräldrar till handikappade och långtidssjuka barn. Förslagen hade beretts i en arbetsgrupp vid arbetsministeriet. Arbetsgruppen föreslog också att föräldrapenningsperioden och -ledigheten för adoptivföräldrar skulle förlängas till 200 vardagar. Dessutom skulle det utredas om föräldrapenning kunde beviljas en partner som är av samma kön som föräldern. Ytterligare föreslog arbetsgruppen en mer flexibel användning av s.k. bonusledighet för fadern. Eftersom förslagen inverkade på budgeten inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, övertog social- och hälsovårdsministeriet den fortsatta beredningen. Däremot var arbetsministeriet inte

representerat i den arbetsgrupp som beredde ärendet. Med beaktande av att regleringen av familjeledighet hör till både social- och hälsovårdsministeriets och arbetsministeriets förvaltningsområde p.g.a. de starka kopplingarna till sjukförsäkringslagen och arbetsavtalslagen anser arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att den fortsatta beredningen borde ha skötts i samråd mellan arbetsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

Dagpenningar som betalas till fadern

Efter att moderskapspenningsperioden upphört har antingen fadern eller modern enligt en ömsesidig överenskommelse genast rätt till föräldrapenning. Föräldrapenningen till fadern och faderskapspenningen under pappamånaden föreslås bli höjda från 70 % till 80 % av arbetsinkomsterna för de 50 första vardagarna. Samtidigt höjs inkomstgränsen för denna period. Om faderns inkomster är högst 26 720 euro ska föräldrapenningen vara 10 % högre än moderns föräldrapenning. Om faderns inkomster är högre innebär det i fråga om den överstigande delen att hans föräldrapenning är 40 % högre än moderns upp till inkomstgränsen 41 110 euro. Om inkomsterna är högre än detta innebär det i fråga om den överstigande delen att faderns föräldrapenning är 7,5 % högre än moderns.

I ett utlåtande (GrUU 38/2006 rd) menar grundlagsutskottet att det inte står i samklang med jämlikhetsbestämmelserna i grundlagens 6 § att föräldrapennings storlek bestäms på ett könsdiskriminerande sätt. Villkoret för vanlig lagstiftningsordning är att bestämmelsen justeras så att faderns och moderns föräldrapenning bestäms på lika grunder. Faderskapspenningen för pappamånaden har ett mycket nära legislativt samband med föräldrapenningen och därför anser grundlagsutskottet att det lämpligen bör lagstiftas samordnat om grunderna för båda dagpenningarna. Utskottet påpekar dessutom att den föreslagna åtskillnaden diskriminerar olika familjeformer. Med tanke på jämlikhetsprincipen är det viktigt att grunderna för föräldrapenning-

en inte omotiverat är olika för olika familjeformer.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet omfattar grundlagsutskottets synpunkt att det strider mot jämlikhetsbestämmelserna om föräldrapenningens storlek bestäms på ett könsdiskriminerande sätt. Förslaget strider också mot bestämmelserna om könsdiskriminering i EU:s jämställdhetsdirektiv och mot jämställdhetslagen, som genomför dessa bestämmelser. Därför måste idén om separat höjd föräldrapenning för pappor slopas.

Utskottet understryker att förslagets mål är bra, nämligen att papporna ska utnyttja sin föräldraledighet mer. Det bör vi inte frångå, även om det föreslagna sättet att främja det visade sig strida mot bestämmelserna om jämlikhet och icke-diskriminering. Papporna får ett närmare förhållande till sina barn om de tar ut sin föräldraledighet, och det är till barnets bästa. Det är viktigt att under nästa valperiod fortsätta arbeta för att pappor i allt högre grad utnyttjar sin föräldraledighet.

Utskottet ser det som viktigt att bestämmelsen vid behandlingen i riksdagen ändras så att inte någotdera könet särbehandlas. Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat en utredning med ett förslag till hur lagförslaget kan ändras med anledning av grundlagsutskottets utlåtande. Ministeriet föreslår att både modern och fadern ska beviljas förhöjd föräldrapenning för 30 dagar. Den förhöjda dagpenningen är 75 % av arbetsinkomsterna upp till inkomstgränsen 41 110 euro. Utskottet tillstyrker detta nya förslag, men påpekar att systemet då blir svårbegripligt och att förmånstagaren får det svårt att räkna ut beloppet av sin förmån.

En fördelning av föräldraledigheten mellan modern och fadern skulle främjas bättre om föräldraledigheten förlängdes till ett år, så som målet är i Finlands nationella handlingsprogram "Ett Finland för barnen", som lämnats in till FN. Föräldraledigheten kunde då enkelt delas in i en del för modern och en del för fadern och ytterligare en del som de sinsemellan kan komma överens om. I Island har den här modellen gett goda

resultat i form av en ökad användning av föräldraledighet bland pappor.

Utskottet poängterar att det också är en attitydfråga hur papporna väljer att ta ut sin föräldraledighet. Därför är det viktigt att försöka inverka på attityderna bland pappor och mammor såväl som bland arbetsgivare.

Nivån på minimidagpenningarna

Regeringen föreslår inga förbättringar i miniminivån på moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen. Andelen mödrar som får minimimoderskapspenning har ökat under den senaste tiden och är nu 20 % av alla mödrar som får moderskapspenning. Minimidagpenningen är för närvarande 15,20 euro per dag. Den höjdes senast den 1 januari 2005. I början av 2003 steg den från 10,09 euro till 11,45 euro.

Trots höjningarna de senaste åren ligger nivån fortfarande under nivån på många andra socialförmåner. Exempelvis grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet uppgår nu till 23,50 euro per dag enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Förmånerna betalas ut på olika sätt. Arbetslöshetsdagpenningen och arbetsmarknadsstödet betalas för fem dagar per vecka och dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen betalas för sex dagar per vecka. Det betyder att grunddagpenningen är 117,50 euro och minimiförmånen enligt sjukförsäkringslagen 91,20 euro i veckan.

Med tanke på den ekonomiska situationen i barnfamiljer med små inkomster vore det enligt utskottet viktigt att höja minimibeloppet av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen till grunddagpenningens nivå enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om minimibeloppen inte kan höjas vid behandlingen av denna proposition, föreslår utskottet att social- och hälsovårdsutskottet överväger en ändring av sjukförsäkringslagen så att det blir frivilligt för flerlingsfamiljer att använda en förlängd föräldrapenningsperiod. Enligt 9 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen förlängs föräldrapenningsperioden med 60 vardagar för varje barn utöver ett, om flera än ett barn föds på sam-

ma gång. Förlängningen är i sig behövlig men kan medföra problem för de flerlingsfamiljer som har de allra minsta inkomsterna. För dem vore det fördelaktigare att övergå t.ex. till hemvårdsstöd. Förlängningen bör vara valfri så länge som minimibeloppet av föräldrapenning är mindre än övriga förmåner.

ILO-konventionen om skydd vid havandeskap och barnsbörd

Syftet med konventionen från 2000 är att garantera att gravida eller ammande kvinnor inte blir tvungna att utföra arbete som kan vara skadligt för moderns eller barnets hälsa. Den innehåller bestämmelser om hälsoskydd, moderskapsledighet, ledighet vid sjukdom eller komplikationer, kontanta förmåner och ledighet på grund av amning. Dessutom föreskriver den om anställningskydd och icke-diskriminering.

År 2001 behandlade utskottet (AjUB 5/2001 rd) propositionen, där det föreslogs att konventionen inte skulle ratificeras eftersom det förelåg legislativa hinder. Konventionens bestämmelser om den obligatoriska perioden för moderskapsledighet, fastställandet av nivån på kontanta förmåner som betalas ut till följd av moderskap, rätten att återgå till samma anställning eller en likvärdig anställning med lika stor lön då moderskapsledigheten upphör, amningspauser eller minskning av den dagliga arbetstiden för amning och lönen förutsatte att vår nuvarande lagstiftning ses över. I sitt betänkande ansåg utskottet att konventionen är viktig och av behovet påkallad med sin ambition att globalt förbättra skyddet vid havandeskap och barnsbörd. Utskottet menade att det med tanke på Finlands internationella renommé och det anseende ILO:s konventioner åtnjuter är olyckligt om Finland inte anser sig kunna ratificera en konvention som vi själva varit med om att godkänna vid Internationella arbetskonferensen. Den nu aktuella propositionen syftar till att uppmuntra papporna att ta ut mer föräldraledighet, vilket betyder att kvinnorna kommer att arbeta mer under föräldraledigheten, alltså barnets tio första levnadsår. I enlighet med WHO:s linje har social-

och hälsovårdsministeriet av hälsoskäl rekommenderat helamning i sex månader samt fortsatt amning under barnets första levnadsår. I vår lagstiftning och våra avtal om arbetslivet har vi ändå inte beaktat att ammande mödrar behöver specialarrangemang på arbetsplatsen. Inom ramen för familjeledighetsreformen finns det därför skäl att se över behovet av sådana arrangemang i arbetslivet för att främja amning.

Samtidigt som målet är en jämnare fördelning av familjeledigheten bör arbetslivet och lagstiftningen om arbetsavtal utvecklas så att det blir lättare för mödrarna att kombinera arbete och amning. Utskottet ser det som viktigt att den finländska lagstiftningen utvecklas så att Finland kan ratificera ILO-konventionen om skydd vid havandeskap och barnsbörd.

Fortsatt utjämning av kostnaderna för familjeledighet

Propositionen innebär en väsentlig förbättring av de ersättningar som arbetsgivarna får för familjeledighetskostnaderna. Så som framgår av motiveringen till propositionen kvarstår dock vissa kostnader som arbetsgivaren inte får ersättning för. Det är viktigt att under nästa valperiod fortsätta arbeta för att jämna ut kostnaderna för familjeledigheten.

Kostnaderna för tillfällig vårdledighet föreslås inte bli ersatta, för användningen av sådan ledighet fördelas jämnare än andra familjeledigheter mellan pappor och mammor. De medför dock också extra utgifter för småbarnsföräldrarnas arbetsgivare. Om de jämnades ut kunde småbarnsföräldrar kanske få bättre möjligheter till fast anställning.

Likabehandling av olika typer av familjer

Enligt propositionen förlängs föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar så att minimilängden är 200 dagar i stället för 180 dagar.

Med tanke på likabehandling av adoptivfamiljer är det dock motiverat att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar är lika lång som för andra föräldrar, alltså 263 dagar. De barn som via internationell adoption kommer till Finland

har oftast levt under mycket utsatta omständigheter. De skulle bättre vänja sig vid sin nya familj och livet i Finland om föräldrarna kunde vara hemma under en längre föräldrapenningsperiod än vad som nu föreslås. Rätten till föräldrapennning bör omfatta föräldrar till adoptivbarn som kommer till Finland när de är 0—9 år gamla. Det har bara obetydlig inverkan på statsekonomi men stor betydelse för adoptivbarnens välbefinnande och anpassning.

I sitt betänkande om de familjeledighetsrelaterade ändringarna i arbetsavtalslagen (AjUB 4/2006 rd) lyfte utskottet fram föräldrar som bor på olika adresser och deras problem med att ta ansvar och vara närvarande i barnens liv. Båda föräldrarna är viktiga och det är angeläget att de är närvarande i barnets liv. Utskottet ville särskilt lyfta fram männens rätt till sitt föräldraskap och ansåg att män på allt sätt bör få stöd för att ta sitt ansvar för sina skyldigheter i familjen. Ett steg i denna riktning togs i våras då frånvarande föräldrar fick lagfäst rätt till tillfällig vårdledighet. Det är viktigt att vid den fortsatta ut-

vecklingen av familjeledigheten utreda möjligheten att ändra bestämmelserna så att en förälder som bor på en annan adress kan ta ut en del av föräldraledigheten om föräldrarna kommer överens om det.

I familjer där det föds tvillingar eller trillingar har pappan lika lång faderskapsledighet som i familjer där det föds ett enda barn. Med tanke på tvillingars och trillingars välbefinnande bör båda föräldrarna få bättre möjligheter att delta i vården under barnens första levnadsmånader. Därför vore det befogat att faderskapspenningperioden är 18 dagar per barn. Det är också motiverat med tanke på likabehandling av barnen. Om det föds tvillingar eller trillingar ska pappan då ha rätt till dubbel eller tredubbel faderskapsledighet.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet meddelar

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta vad som sagts ovan.

Helsingfors den 21 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Anneli Kiljunen /sd (delvis)
Esa Lahtela /sd
Pehr Löf /sv
Rosa Meriläinen /gröna
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Markus Mustajärvi /vänst

Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Arto Satonen /saml
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
ers. Paula Risikko /saml
Päivi Räsänen /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering*Nivån på moderskapspenningen*

Nivån på moderskapspenningen varierar — beroende på moderns inkomster — mellan 60 och 70 procent av inkomsterna. Detta innebär att familjens inkomstnivå sjunker under moderskapspenningsperioden. Regeringen föreslår att moderskapspenningen höjs till 90 procent av förvärvsinkomsterna under de 56 första dagarna. Samtidigt blir dagpenningen mindre progressiv i och med att den nedre gränsen som sänker dagpenningens nivå slopas. Reformen är ett steg i rätt riktning, men är fortfarande halvfärdig och räcker inte till för att förbättra kvinnornas villkor på arbetsmarknaden.

Vi anser att moderskapspenningens nivå bör höjas till 100 procent under de 72 första dagarna. De nedre gränserna som sänker nivån bör slopas helt och hållet. Då är moderskapspenningen för alla mödrar på samma nivå som lönen i 72 dagar. Då blir situationen mycket bättre för de kvinnor som inte alls får lön under moderskapsledigheten därför att ett sådant villkor saknas i kollektivavtalet.

I de branscher där arbetsgivaren enligt kollektivavtalet betalar full lön till modern under de 72 första dagarna betyder den föreslagna modellen att ersättningen till arbetsgivaren fortfarande inte är tillräcklig. Då nivån på moderskapspenningen höjs till 100 procent får arbetsgivaren ersättning för 100 procent av den lön som enligt kollektivavtalet betalas till arbetstagaren under moderskapsledigheten. Då får mödrarna det

bättre ställt och likaså de arbetsgivare som betalar full lön till sina moderskapslediga arbetstagare.

Finansiering av reformen

Regeringen föreslår att reformen ska finansieras genom att arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift höjs med 0,05 procentenheter och löntagarnas dagpenningsskatt höjs med 0,04 procentenheter.

Vi anser inte att reformen bör finansieras med höjda arbetsgivaravgifter, för då stiger sysselsättningströskeln. Därför bör reformen finansieras genom att statsandelen höjs med 70 miljoner euro i sjukförsäkringsutgifterna. Då fördelas finansieringen mer rättvist och solidariskt mellan alla skattebetalare.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan anförda anser vi att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i sitt utlåtande borde ha föreslagit att

nivån på moderskapspenningen under de 72 första dagarna höjs till 100 procent, de nedre gränserna som sänker dagpenningen slopas helt och hållet. Reformen bör inte finansieras genom att arbetsgivaravgifterna och arbetstagarens premier höjs, utan finansieringen bör genomföras med hjälp av att statsandelen höjs i sjukförsäkringsutgifterna.

Helsingfors den 21 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

Anne Holmlund /saml

Paula Risikko /saml

Arto Satonen /saml

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Det är bra att det stränga tidsvillkoret för den s.k. pappamånaden ska slopas. Det är förargligt att ingen lyssnade när kristdemokraterna och vissa intresseorganisationer kritiserade reformen 2002. Nu har det gått åt fem år till försöket, som var nästan helt onödigt med tanke på samordningen av arbete och familjeliv.

Minimibeloppet av föräldrapenningen

Regeringen konstaterar att avsikten med alla de föräldradagpenningförmåner som avses i den gällande sjukförsäkringslagen i grund och botten är att fylla samma behov, dvs. att trygga barnets eller det ofödda barnets välmående och familjens utkomst under den tid för vilken förmånerna betalas. Men en jämlik rätt att delta i vården av barnet oberoende av de försäkrades typ av familj blir fortfarande inte verklighet i adoptivfamiljer, flerlingsfamiljer och familjer som erbjuder familjevård. Eftersom propositionen syftar till en mer jämlik fördelning av föräldraförmånerna, borde regeringen först ha avhjälpt det missförhållandet att minimibeloppet av föräldrapenningen fortfarande är lägre än den lägsta arbetslöshetsersättningen. Av mammorna får ungefär en fjärdedel föräldrapenning som underskrider grunddagpenningen för en arbetslös, medan en femtedel lyfter minimibeloppet 15,20 euro. De föreslagna ändringarna sätter i allt större utsträckning värde på föräldraskapet enligt föräldrarnas inkomstnivå. De uppmuntrar inte på något sätt t.ex. en studerande pappa med små inkomster att hålla paus i studierna för att sköta sitt barn.

Adoptivföräldrarnas ställning

Efter den föreslagna ändringen särbehandlas adoptivföräldrar fortfarande i förhållande till biologiska föräldrar. En adoptivförälder kan i praktiken inte utnyttja den lagfästa maximitiden, 234 vardagar efter den vardag som följer på

barnets födelse, eftersom barn som föds i Finland brukar flytta till sin familj först efter den biologiska moderns betänketid på åtta veckor. De minsta barnen som adopteras internationellt är redan några månader gamla när de kommer till familjen. Med tanke på barnets utveckling är det viktigt att barnet får fästa sig vid sin nya familj under de viktiga första månaderna av adoptivförhållandet, innan barnet igen får nya vårdare. Föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar bör förlängas från de nuvarande 180 dagarna till 263 dagar, som motsvarar de biologiska föräldrarnas förmån. Om föräldraledigheten gällde 0—9-åriga adoptivbarn skulle praktiskt taget nästan alla adoptivfamiljer omfattas av förmånen.

Flerlingsfamiljer

I sitt utlåtande framförde Finlands Flerlingsfamiljer rf det motiverade förslaget att pappan på samma villkor som för ett enda barn ska få rätt till faderskapsledighet separat för varje barn om det föds flera barn än ett åt gången i familjen. Den tid som berättigar till faderskapspenning räknas då ut genom att tiden multipliceras med antalet barn som föds åt gången. Propositionen bör också ändras så att förlängningen av föräldrapenningsperioden för flerlingsfamiljer är valfri. Nu då förlängningen inte är valfri hindrar den flerlingsfamiljerna från att t.ex. övergå till hemvårdsstöd och är därför ofördelaktig för en förälder som får minimiföräldrapenning och vars partner har låga inkomster.

Familjevårdare

Vid revideringen av sjukförsäkringslagen borde regeringen speciellt ha beaktat de nyfödda som vårdas i en familjevårdares hem enligt ett uppdragsavtal som avses i familjevårdarlagen (312/1992). Familjevårdaren har inte rätt till föräldrapenning fastän vårdtagaren är nyfödd. Det är mycket viktigt att vården i hemmet inbegriper ekonomiska möjligheter för att det placerade

spädbarnet ska kunna få en trygg och tillgiven relation till sin vårdare. Familjevårdare som vårdar ett placerat barn under 3 år bör också få rätt till stöd för hemvård av barn som avses i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Vi föreslår ett uttalande för att förbättra villkoren för familjevårdare och barn som placeras i familjevård.

Vi önskar att social- och hälsovårdsutskottet beaktar de ovannämnda missförhållandena i sitt betänkande. Med tanke på likabehandling av barnen har dessa reformer större betydelse än föräldrapenningen till en partner i ett registrerat partnerskap. Ett registrerat partnerskap medför inte rättigheter eller skyldigheter i fråga om föräldraskap. Det konstaterar regeringen också på första sidan i sin proposition. "Det föreslås dessutom att en försäkrad som lever i registrerat partnerskap men som inte är barnets förälder skall kunna vara berättigad till föräldrapenning." Föräldraskapet i lesbiska par och manspar bygger inte på någon juridisk eller biologisk grund, så bestämmelserna om föräldraledighet bör inte gälla barnets förälders homosexuella partner.

Familjerna bör ha större valfrihet att ta ut sina familjeledigheter. Moderskaps-, faderskaps- och föräldraförmånerna bör bli enklare och mer samordnade. Vi anser att föräldrapenningsperioden bör vara ett år lång, varav en månad kan använ-

das samtidigt av modern och fadern. De könsbundna öronmärkningarna för familjeledigheterna bör slopas helt och hållet, med undantag för en månads ledighet för modern att återhämta sig efter förlossningen. Då får både modern och fadern bättre möjligheter att vårda sitt barn.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan anförda anser vi att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i sitt utlåtande borde ha föreslagit att

att 9 kap. 16 § i det första lagförslaget stryks och

att social- och hälsovårdsutskottet tar in följande uttalande i sitt betänkande:

Riksdagen förutsätter att sjukförsäkringslagen och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn ändras så att de familjevårdare som avses i familjevårdarlagen ges rätt till familjeledighet om de vårdar ett placerat barn i spädbarnsåldern och så att en familjevårdare som vårdar ett barn under 3 år ges rätt till stöd för hemvård av barn.

Helsingfors den 21 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

Leena Rauhala /kd
Sari Essayah /kd
Päivi Räsänen /kd